

Jizzakh State Pedagogical Institute

**Journal of Preschool
Education**

*The faculty of pre-school
education*

FARZANDINGIZ MAKTABGA TAYYORMI

Suvonqulova SHoxista Sayfiddin qizi

Jizzax viloyati Baxmal tumani Gulbuloq QFY

10-sonli DMTT tayyorlov guruh tarbiyachisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada endi maktab yoshiga yetib qolgan bolalarning umumiy o'rta ta'lim maktabi ta'limiga tayyorgarligini aniqlash, ularning psixologik-fiziologik holatlarini aniqlash to'g'risida fikr-mulohazalar yuritilgan.

Kalit so'zlar: o'quvchi-bola, maktabgacha ta'lim muassasi, umumiy o'rta ta'lim, fizio-psixologik xususiyat.

Bolaning bilim olishga tayyorligini aniqlashda turli xil yondashuvlar mavjud. Ota-onalar ko'pincha javobni o'zlari topishga harakat qilishadi. Kitob do'konlari jamoatchilik e'tiborida bo'lgan va bezovta qiluvchi savolga javob berishga va'da beradigan o'nlab rangli nashrlarni taklif etadi.

Ko'pgina ota-onalar, o'qituvchilar va o'qituvchilar maktabga tayyorgarlikni ma'lum bilim, ko'nikma va malakalarning mavjudligi bilan baholaydilar. Bu asosan o'rganishga intellektual tayyorlik haqida. Ko'p yillar davomida ushbu muammo bilan shug'ullangan psixolog Nina Gutkina nuqtai nazaridan psixologik tayyorlik motivatsion, ixtiyoriy, intellektual va nutq sohalarining ma'lum rivojlanishida namoyon bo'ladi.

Maktabgacha yoshning oxiriga kelib, bolalar ta'lim motivatsiyasini rivojlantiradilar. Bu 6-7 yoshli bolaning bilimga bo'lgan ehtiyojini qondirishni, shuningdek, jamiyatda yangi joyni egallashni, voyaga yetish uchun birinchi qadamni qo'yishni istashida namoyon bo'ladi. Neoplazma shakllanmoqda - "talabaning ichki pozitsiyasi". Bola uchun muhim kattalar tomonidan baho berish muhim bo'lib qoladi: "Men to'g'ri ish qildimmi?", "Menga qanday baho berasiz?" Va bunday kattalar birinchi o'qituvchiga aylanadi, uning vakolati, ayniqsa birinchi sinfda, ota-

onalarning vakolatidan yuqori bo'ladi. Agar sizning sharhlaringiz va yordam berishga urinishlaringiz bo'lsa, xafa bo'lmang: "Siz to'g'ri gapirmayapsiz, o'qituvchi bizga boshqacha tarzda tushuntirdi". Sabr-toqat va xushmuomalalikni namoyon eting, chunki yangi boshlang'ich sinf o'quvchisi uchun ko'mak va hissiy sezgirlik zarur.

Maktabgacha yoshdagi bolaning nutqi ham uning intellektual rivojlanish darajasini ko'rsatadi.

Muvaffaqiyatli maktabda o'qish uchun o'zboshimchalik bilan sohani rivojlantirishning etarli darajasi talab qilinadi. Xulq-atvorni boshqarish qobiliyati juda muhimdir. Endi siz nafaqat o'zingiz xohlagan narsani qilishingiz, balki juda jozibali vazifalarni ham bajarishingiz kerak. Shuningdek, bola ma'lum talablarni bajarishga tayyor bo'lishi kerak: siz dars paytida gaplasha olmaysiz, sinf atrofida aylanib yurolmaysiz, joydan baqirasiz va boshqa ko'plab "yo'q". Harakatlarni o'zboshimchalik bilan tartibga solish, xususan, model bo'yicha ishlash va qoidaga muvofiq, shu bilan birga intellektual sohaning rivojlanishini tavsiflaydi.

Bola intellektual operatsiyalarning ikki bosqichini o'z ichiga olgan yaxshi o'rganish qobiliyatiga ega bo'lishi kerak: yangi ish qoidasini o'zlashtirish, masalan, muammoni hal qilish va o'rganilgan qoidani shu kabi vazifalarga o'tkazish.

Maktabgacha yoshdagi bolaning nutqi ham uning intellektual rivojlanish darajasini ko'rsatadi. Noto'g'ri rivojlangan nutqning sabablaridan biri zaif fonemik eshitishdir. Bola fonemalarni farqlamaydi, bu esa noto'g'ri talaffuzga va natijada so'zlarning noto'g'ri yozilishiga olib keladi. Kelajakdagi birinchi sinf o'quvchilari uchun so'zlardagi turli xil tovushlarni quloq orqali ajrata bilish juda muhimdir, chunki o'qishni o'qitishning zamonaviy usuli so'zni ovozli tahlil qilishga asoslangan.

Psixologik tayyorgarlikni aniqlash uchun siz psixolog bilan bog'lanishingiz mumkin, masalan, bolalar bog'chasida yoki maktabda. Ammo, agar buning iloji

bo'lmasa, ota-onalar bolaning birinchi sinfda qanday qilib o'qishga tayyorligini mustaqil ravishda tushunishlari mumkin.

Motivatsion tayyorlik to'g'risida bilvosita quyidagi ko'rinishlarga ko'ra hukm qilish mumkin:

1. Bola maktabga borishni xohlaydi va bu mavzuni ota-onasi bilan muhokama qilishdan mamnun.
2. Qiziquvchanlikni namoyon etadi, o'zi tushunmaydigan narsalarga qiziqadi.
3. Unga kitoblar o'qilsa va ularni zavq bilan tinglasa, u buni yaxshi ko'radi.
4. Uzoq vaqt davomida u mustaqil ravishda dizayner, modellashtirish, rasm chizish, o'ynash bilan shug'ullanishi mumkin.
5. Yangi narsalarni o'zlashtirishda, ushbu mahoratni egallashda qat'iyat va qat'iyat ko'rsatishda xato qilishdan qo'rqmaydi.
6. Biror topshiriqni bajarish bilan muhim kattalarning maqtoviga sazovor bo'lishga intiladi.

Intellectual tayyorlik to'g'risida ko'nikmalarini aytish:

1. Namunalarni ijro etish. Bola konstruktordan binoni, mozaikadan naqshni nusxalashi, rasm chizishi yoki naqshga ko'ra bo'yashi, ritmni takrorlashi, harakatni nusxalashi juda muhimdir. Birinchi sinfdagi ishlarning aksariyati shu mahoratga asoslangan.
2. Rolli o'yinlar va o'yinlarni qoidalar bilan o'ynang. Bola xatti-harakatlarini o'yin qoidalariga bo'ysundirishi, u yoki bu rolni bajarishi kerak. Kelajakda bu darsda, tanaffusda, ovqat xonasida o'zini tutishning ma'lum qoidalariga bo'ysunadigan talabaning rolga osonlikcha kirishga yordam beradi.
3. Tasvirlardan tashqariga chiqmasdan, rangli qalam bilan rasmlarni ehtiyotkorlik bilan bo'yash.

4. Topishmoqlar.
5. Ob'ektlarni muhim xususiyatlariga ko'ra tasniflang: kiyim-kechak buyumlari, idishlar, mebellar, transport va boshqalar bilan bog'liq bo'lgan narsalar.
6. Kitoblarni tinglang va o'qiganlaringiz haqidagi savollarga javob bering.
7. Kitobda o'qiganlaringiz, multfilmda ko'rganlaringiz yoki sayr paytida nima bo'lganligi haqida aytib bering.
8. Rasm va ketma-ket syujetli rasmlar asosida hikoya tuzing.
9. Savollar berish va savollarga javob berish.
10. So'zlardagi tovushlarni ajratib ko'rsatish.

Agar sizning farzandingiz bularning barchasini qanday qilishni bilsa, unda siz u psixologik jihatdan maktabga tayyor ekanligiga va birinchi sinfda o'quv dasturini engishga qodirligiga amin bo'lishingiz mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Rivojlanish va tarbiyaviy psixologiya: Darslik. talabalar uchun qo'llanma. in-tov / M. V. Matyuxina, T. S. Mixalchnk, Ed. M.V. Gamzo va boshqalar - M.: Ta'lim, 1984.
2. Bilimlarni o'zlashtirishning yoshga bog'liq imkoniyatlari / Ed. D.B. Elkonin va V.V.Davydov. - M., 1966 yil.
3. Ermolaev-Tomin, O.Yu. O'quvchi diqqatiga / T.A. Meshkov. Bilim, 1987.